รู้จัก Strategic Petroleum Reserve … หนึ่งในกลไกบรรเทาปัญหาพลังงานของโลก

มีนาคม 2569

สงครามตะวันออกกลางครั้งล่าสุดสร้างแรงสั่นสะเทือนให้ราคาน้ำมันพุ่งตัวสูงขึ้นอีกครั้ง ท่ามกลางความกังวลถึงปัญหาการขาดแคลนน้ำมันจาก Supply Chain Shock ทำให้ทั่วโลกหันมากล่าวถึงกลยุทธ์การสำรองน้ำมัน โดยหนึ่งในกลไกสำคัญที่ตอนนี้ถูกกล่าวถึงอย่างมาก คือ **Strategic Petroleum Reserve** (SPR) ซึ่งหลายประเทศขนาดใหญ่ใช้กลไกนี้ในการสร้างเสถียรภาพราคาน้ำมัน

ราคาน้ำมันอ่อนไหวต่อภาวะเศรษฐกิจ รวมถึงปัญหาภูมิรัฐศาสตร์ที่เปราะบางมาก

ราคาน้ำมันดิบใน 3 ตลาดน้ำมันหลักของโลก ปี 2539-2569

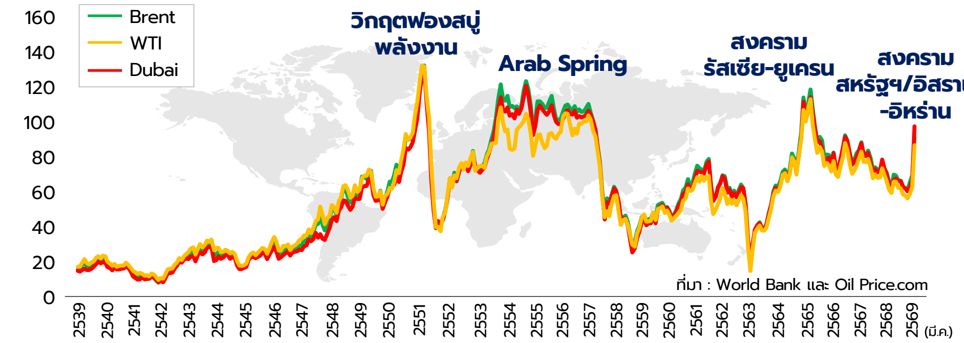

ที่มา : World Bank และ Oil Price.com

- **ราคาน้ำมันโลกผันผวนสูง**ทั้งจากวิกฤตเศรษฐกิจและความกังวลปัญหาภูมิรัฐศาสตร์โลก
- **ส่วนหนึ่งมาจากความยืดหยุ่นของอุปทานน้ำมันโลกค่อนข้างต่ำ** รวมถึงแหล่งผลิตน้ำมันสำคัญโลกอยู่ในตะวันออกกลางที่มีความเสี่ยงสูงด้านภูมิรัฐศาสตร์
- ยิ่งไปกว่านั้น **น้ำมันเป็นหนึ่งสินทรัพย์เพื่อการลงทุน** ตลาดมักตอบสนองต่อข่าวเชิงลบอย่างรวดเร็ว ทำให้ราคาผันผวน

แหล่งผลิตน้ำมันกระจุกตัว

"กว่า 1 ใน 3 ของน้ำมันดิบโลกมาจากแหล่งผลิตในตะวันออกกลาง ซึ่งมีความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์สูง"

ผู้ผลิตน้ำมันดิบสำคัญของโลก
(ณ Q3 ปี 2568)

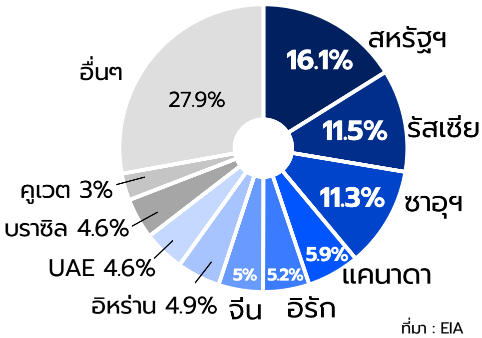

ที่มา : EIA

- Top10 ผู้ผลิตน้ำมันดิบครองสัดส่วนกว่า 70% ของกำลังการผลิตน้ำมันดิบโลก
- 37.5% ของน้ำมันดิบโลกผลิตโดยกลุ่ม OPEC
- 32% ของกำลังการผลิตโลกมาจากกลุ่มตะวันออกกลาง

เปรียบเทียบ Supply-Demand ปิโตรเลียมโลก

"ปริมาณการผลิตและการบริโภคปิโตรเลียมในตลาดโลกใกล้เคียงกันมาก โดย 20 ปีที่ผ่านมามีส่วนต่างเฉลี่ยเพียง 0.1% หากเกิดวิกฤตในแหล่งผลิตสำคัญ อาจทำให้เกิดภาวะขาดแคลนได้"

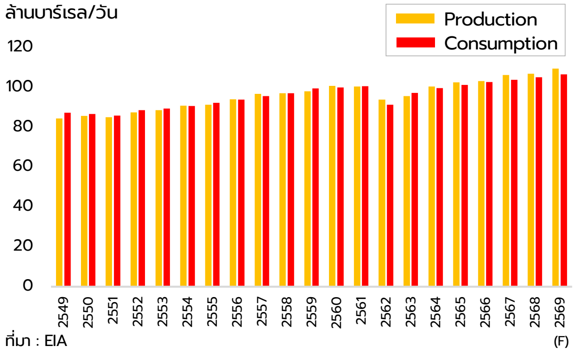

ที่มา : EIA

Strategic Petroleum Reserve … คลังน้ำมันสำรองฉุกเฉิน รักษาความมั่นคงทางพลังงาน

Strategic Petroleum Reserve (SPR) คือ ระบบสำรองน้ำมันเชิงยุทธศาสตร์ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของภาครัฐ สำหรับใช้ในยามฉุกเฉิน โดยประเทศสมาชิกของ International Energy Agency (IEA) มีข้อตกลงร่วมกันว่าต้องรักษาระดับปริมาณสำรองน้ำมันรวมให้มีปริมาณเทียบเท่าอย่างน้อย 90 วันของการนำเข้าน้ำมันสุทธิ

การคำนวณ SPR ตามมาตรฐาน IEA: **ปริมาณสำรองที่ต้องมี = (ปริมาณการนำเข้าน้ำมันสุทธิรวมของปีก่อนหน้า ÷ 365 วัน) x 90 วัน**

ที่มา : IEA

กลไกการทำงานของ SPR

ภายใต้การบริหารจัดการโดยหน่วยงานภาครัฐ

สถานการณ์ปกติ

- คลังน้ำมันของรัฐ
- คลังน้ำมันของเอกชน

✓ เลือกประเภทน้ำมัน
✓ จัดหาแหล่งนั้นที่เหมาะสมทั้งราคา/คุณภาพ
✓ ควบคุมการขนส่งไปยังคลังน้ำมัน

กรณีเกิดวิกฤตพลังงาน

ปล่อยน้ำมันสู่ตลาด

- เพื่อบรรเทาและรักษาเสถียรภาพราคาน้ำมัน
- ติดตาม/ประเมินผลต่อราคาน้ำมันในตลาด

เมื่อเหตุการณ์กลับมาปกติ รัฐต้องสำรองน้ำมันให้เป็นไปตามเกณฑ์เหมือนเดิม

ตัวอย่างประเทศสำคัญ

ประเทศ	จำนวนวันน้ำมันสำรอง SPR (วัน)
ญี่ปุ่น	146
สหรัฐฯ	125
เกาหลีใต้	110
เยอรมนี	91

ที่มา : Japan Times, U.S. Department of Energy, Farmonaut

ความสำคัญของ SPR

- **Energy Security** เสริมความมั่นคงด้านพลังงาน
- **Price Stability** สร้างเสถียรภาพด้านราคา
- **Market Confidence** สร้างความเชื่อมั่นและลดการตื่นตระหนก

Icon made by Flaticon

Disclaimer : ข้อมูลต่าง ๆ ที่ปรากฏ เป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และการเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจเท่านั้น โดยธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยจะไม่รับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการที่มีบุคคลนำข้อมูลนี้ไปใช้ไม่ว่าโดยทางใด

EXIM THAILAND